

**Ruovesi
Kautunvuolteen pohjoisosan
viemäröintihankkeen
rakennusalueen
muinaisjäännösinventointi
2012**

Hannu Poutiainen

Kustantaja: Kautun vesiosuuskunta

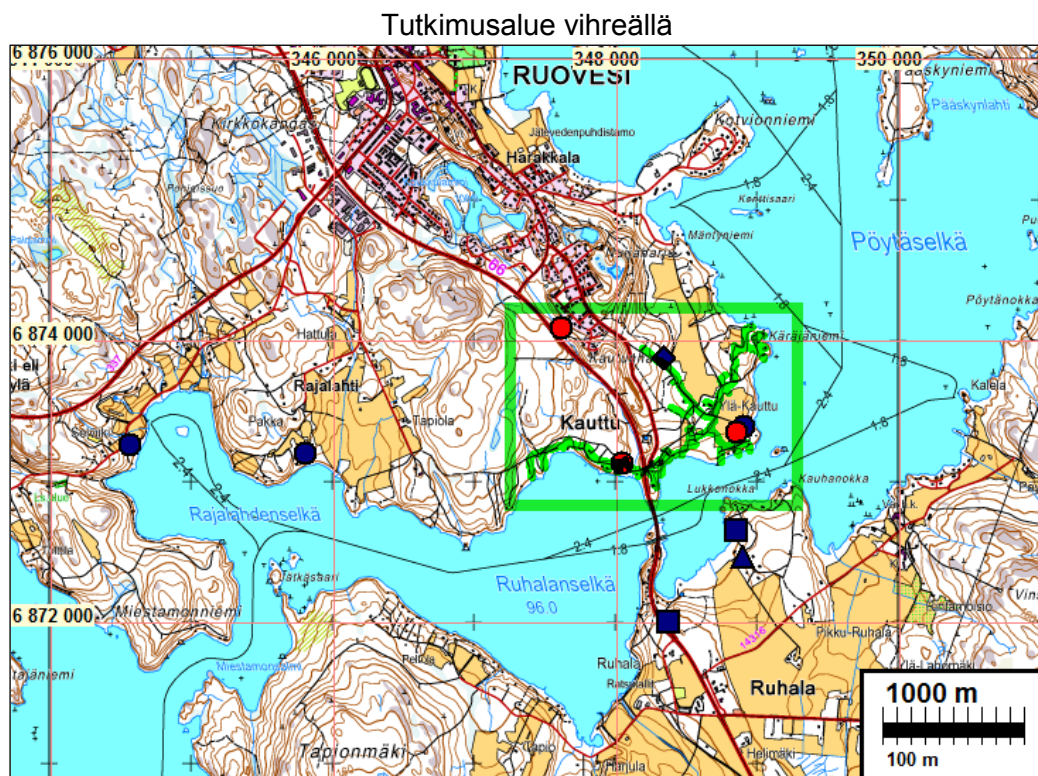
Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	3
Vanha tielinja	3
Yleiskartta	4
Alueen muinaisjäännökset	5
RUOVESI 99 KAUTUNVUOLLE	5
RUOVESI 7 KAUTUN TALO	7
RUOVESI 8 VANHA KAUTTU	9
RUOVESI 65 KAUTUNHARJU 2	9
Pitäjänpöytäkartta 1847	11

Kansikuva: Jyrkkäpiirteistä hiekkaharjua Mustalahden koillispuolisessa metsämaastossa.

Perustiedot

- Alue:** Ruovesi, Kautunvuolteen pohjoisosan viemärintihankkeen alue, suunniteltu viemäriinjalus.
- Tarkoitus:** Tarkistaa onko alueella muinaisjäännöksiä.
- Työaika:** Kenttätyöt 12.6.2012
- Kustantaja:** Kautun vesiosuuskunta.
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Hannu Poutiainen (maastotyö) ja T Jussila valmistelu ja raportin viimeistely.
- Aiemmat tutkim.:** Jussila 2003, inventointi.
- Tulokset:** Alueelta tunnetaan ennestään Kautun talon hist. ajan muinaisjäännös, sekä Kautun kivikautinen asuinpaikka ja tervahauta. Viemäriinjan tuntumasta löytyi yksi kivikautinen asuinpaikka. Viemäriinja kiertää ennestään tunnetut kohteet.

Inventointi

Alueelle rakennetaan viemäröinti, paineviemäri putkisto. Ruoveden vesiosuuskunta tilasi viemäröintialueen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Maastotyö suoritettiin erittäin hyvissä valaistus ym. olosuhteissa 12.6.2012. Maastotyön suoritti Hannu Poutiainen.

Inventoinnissa löydettiin yksi kivikautinen asuinpaikka. Kivikautinen asuinpaikka on paikalla, jossa suunniteltu viemäri linja sivuaa asuinpaikkaa lähietäisyydeltä. Viemäri linja kiertää miilun ja sen vieressä olevan ennestään tunnetun tervahaudan riittävältä etäisyydeltä. Karttojen perusteella asemoidusta sekä maastossa tarkastetusta vanhasta tielinjasta ei viemärikaivannon kohdalla ollut havaittavissa mitään merkkejä. Viemäri linja tarkastettiin arkeologisessa maastointoinnissa kattavasti. Työmenetelminä käytettiin koekuopitusta, maanäytekairauksia sekä silmänvaraista havainnointia. Ennestään tunnetut kohteet tarkastettiin.

Osa tutkimusalueen maastosta on peitteistä metsämaastoa ja osa peltoa, joka oli inventointiajankohtana vaihtelevasti peitteistä tai peitteetöntä. Metsässäkin oli paljaita maastonkohtia, lähinnä metsänhoitoalueilla sekä ojien ja teiden leikkauksissa.

Ympäristö Ruovesi-maantien länsipuolella, Mustalahden luoteispuolisella alueella, on pääosin jyrkkää rinnemaastoa ja hiesupitoista metsämaata, joka on altista eroosion kuluttavalle ja kasaavalle vaikutukselle. Alueella todettiinkin olevan mm. raviineja ja veden kasaamaa tuoretta maa-ainesta. Mustalahden pohjoispuolisessa metsämaastossa taas on myös alavampaa kohtaa, kuten vesijättöä. Sen itäpuolella on puolestaan jyrkkäpiirteistä hiekkaharjua, jonka toisella puolella myös loivapiirteisempiä kohtia sekä muinaisten vesivaiheiden synnyttämiä törmä ja terasseja. Harjualueen järvenpuoleinen törmä on suurelta osin korkea ja jyrkkä, minkä perusteella on oletettavaa, että törmä on/on ollut rantavoimien voimakkaan kulutuksen kohteena.

Lakialueella, omakotitalojen ja huviloiden ympäristössä on puutarhapalstoja sekä vanhaa, metsittyntä peltoa. Omakoti- ja huvila-alueen kiertää metsänpuolelta soratie, joka on tehty vuosi sitten (2011). Tietyön yhteydessä harjumaastoon on paikoin tehty suhteellisen korkeat leikkaukset ja syvät ojat, joissa maa-aines oli edelleen paljaana näkyvissä.

Ympäristö Kautunharjulla, Ruovesi-maantien itäpuolella, on hiekkaharjua, jossa on muinaisten vesivaiheiden synnyttämiä törmä ja terasseja. Ihmisen resenti vaikutus alueella näkyy mm. sorakuoppina sekä eri tyyppisinä tie- ja kulku-urina. Harjun itäpuolella on loivapiirteistä metsä- ja viljelysmaisemaa sekä omakoti- ja huvila-asutusta. Suurin osa pelloista on edelleen aktiivisessa maatalouskäytössä, mutta alueella on myös metsittyneitä, entisiä peltoja. Kärjäniemen suunnalla ympäristö on kivistä ja paikoin louhikkoistakin moreenimaastoa.

Vanha tielinja

Alueen keskikohdan läpi on kulkenut vanha Orivesi-Uusikaarlepyy tie, joka on peräisin 1600 luvulta. Kyseessä on valtakunnallisesti merkittävä vanha tielinjaus (yleiskartalla vihreä viiva). Vanha tie on Kautunvuolteen niemen alueella hävinnyt ja kt.66:n alla. Ennen niemen tyveä vanha tie on kaartunut koilliseen ja hieman pohjoisempana kulkenut nykyisen Kautuntien linjaa pohjoiseen. Vanha tie on poistunut käytöstä – hävinnyt - pienellä matkalla kt 66:n ja Kautuntien välillä.

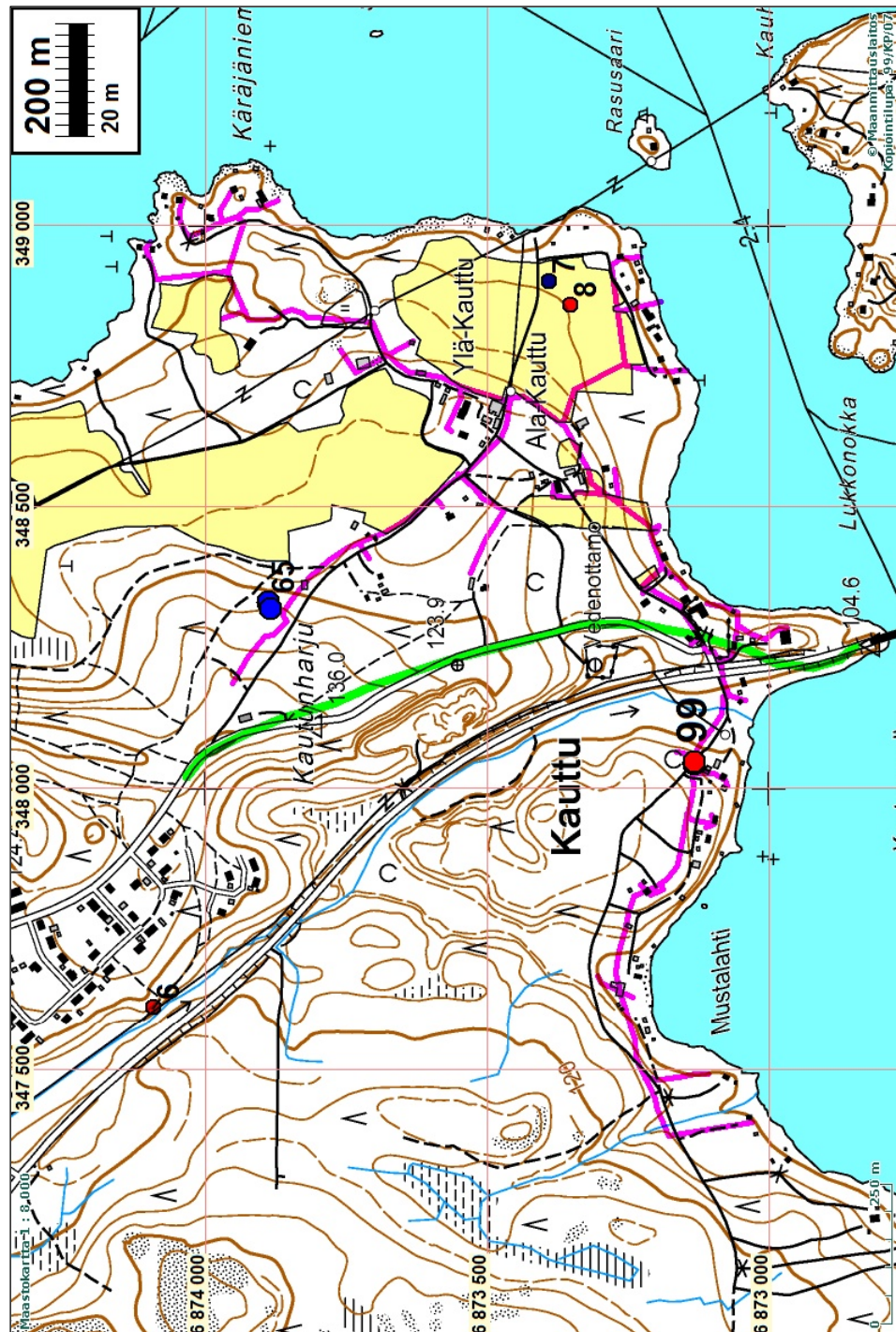
Vanhan tielinjan paikka Ruovedelle menevän maantien varressa eli Ruhalandtien (kt 66) ja Kautuntien risteyksen tuntumassa tarkastettiin ja inventoitiin. Paikalla on A. Merisalonen hiljattain rakennuttama massiivinen pientalokompleksi laajoine piha-alueineen ja paksuine pengerryksineen. Aluetta rajaa korkea ja vankka T. Sukarin pystyttämä rauta-aita. Mainitun kompleksin ja

Ruovesi-maantien väliseltä alueelta johtaa vanhalle huvilalle kestopäällystetty mökkitie, joka on leikattu ja tasattu rinteeseen. Myös huvilan pihamaata on tasattu. Mökkitien ja Ruovesi-maantien välissä on kapea kaistale viettävää rinnemaastoa sekä maantien pengerrystä. Vanhasta tielinjasta ei ollut havaittavissa mitään merkkejä.

21.8.2012

Hannu Poutiainen

Yleiskartta

Suunniteltu viemäriinjaus sinipunaisella, Vanha tielinja vihreällä. Muinaisjäännökset eri symbolein.

Alueen muinaisjäännökset**RUOVESI 99 KAUTUNVUOLLE**

Tässä inventoinnissa havaittu uusi kohde. Osin suunnitellun viemäriinjan kohdalla.

Mjtunnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6873 132 E: 348 045 Z: 85

X: 6872 633 Y: 2505 527

P: 6876 015 I: 3348 154

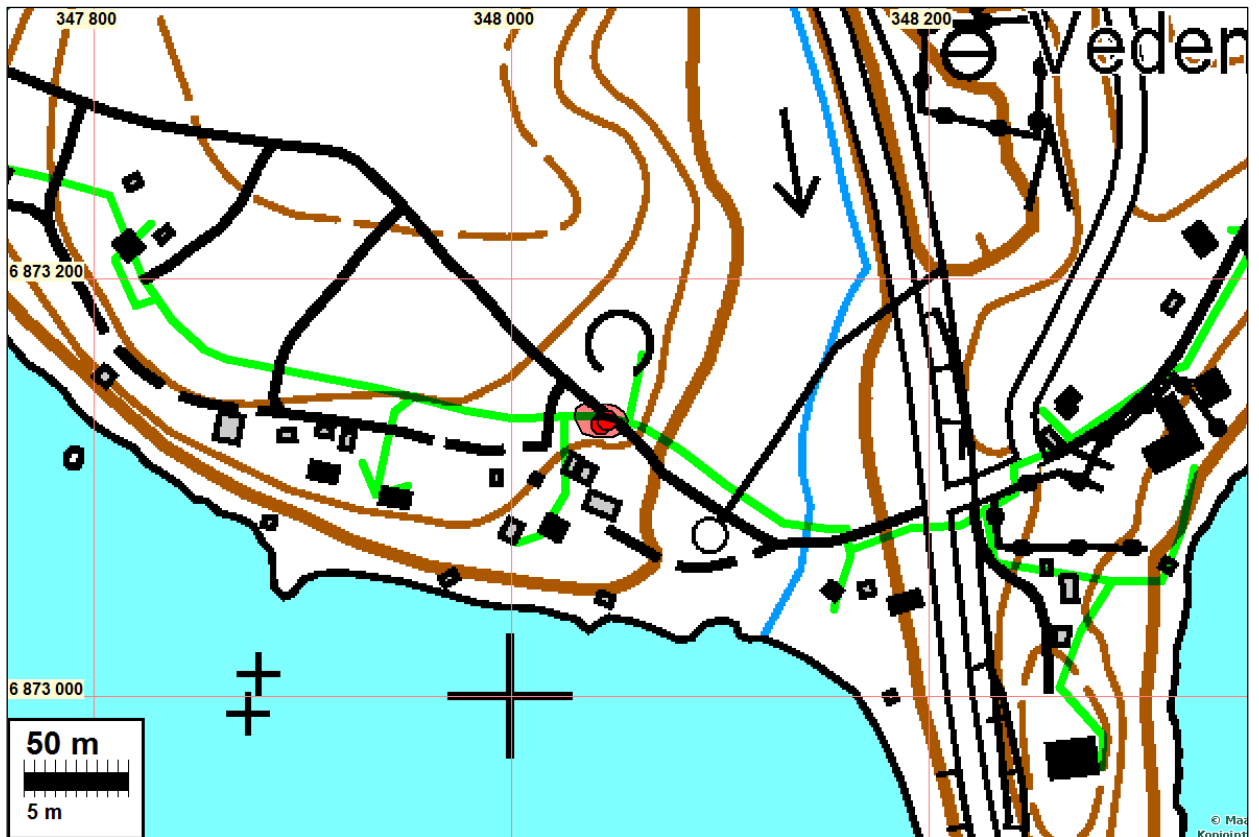
Tutkijat: Poutiainen H 2012 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 3,1 km etelään, Kautunvuolteen pohjoisrannalla, niemen länsipuolella, rannasta noin 90 m pohjoiseen.

Huomiot: Paikka sijaitsee hiekkaharjulla, Muinaisen rantatörmän yläpuolisella terassilla. Ympäristö on mäntykangasta, maalaji on lajittunut hieno hiekka. Löydöt ovat kvartsi-iskoksia, joita löytyi soratien lounaispuolisesta leikkauksesta parin metrin matkalta, läheltä törmän reunaa. Valtaosa suhteellisen runsaasta määrästä löytyi noin 40x50 cm alalta. Kaikkia löytöjä ei otettu talteen. Asuinpaikka on ilmeisesti suurelta osin tuhoutunut mökkiteiden rakentamisen yhteydessä, mutta ainakin rippeitä on vielä jäljellä.

Soratien kummankin puolen leikkaukset puhdistettiin ja pintaa kaivettiin lastalla, mutta leikkausten muista kohdista ei löytöjä tullut. Löytöjä ei tullut myöskään vanhan mökkitien ja uuden mökkitien väliseltä kapealta kaistalta, tien rakentamiselta säästyneeltä terassin osalta, jonne kaivettiin kaksi koekuoppaa. Uuden mökkitien pohjoispuoliselle alueelle, vesihuoltolinjan kohdalle ja tuntumaan kaivettiin 15 koekuoppaa, sekä ylemmälle että alemmalle terassille, mutta löytöjä ei koekuopista tullut. Maasto on silti varsin laajalti - niin topografian kuin maalajin suhteen- sopivaa kivikautiselle asuinpaikalle. Mikäli löydöt ovat kuitenkin vastavalla tavalla hyvin pienialaisina rypäinä kuten mökkitien leikkauksessa, niitä on inventoinnin menetelmin hyvin vaikea löytää.

Vesihuoltolinja on suunniteltu kulkevaksi aivan löytökohdan vieritse - todennäköisesti kivikautisen asuinpaikan päältä. Tällä kohdalla linjaa voisi yhtenä vaihtoehtona siirtää etelämmäksi, törmän alapuolelle, lähelle eteläpuolella olevan talon ulkorakennuksia.

Muinaisjännöshavainto ja sen alustava rajaus punaisella. Suunniteltu viemäri linja vihreällä.

Kivikautista asuinpaikkaa Mustalahdentien varressa

Asuinpaikkalöytöjä tieleikkauksesta

RUOVESI 7 KAUTUN TALO

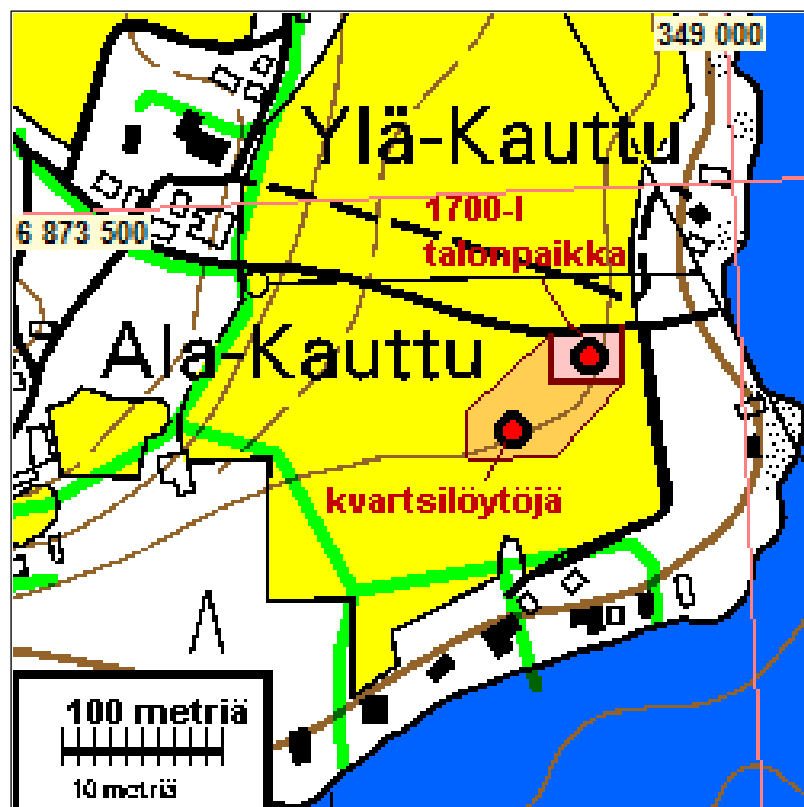
Suunniteltu viemäri linja kiertää kohteen lähimmillään rannan puolelta (muinainen vesijättö) jossa ei voi muinaisjäännöstä olla eikä siellä sellaista todettu. Viemäri linja suunnitelma ei uhkaa muinaisjäännöstä

Mjtunnus: 1000006725
Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6873 389 E: 348 901 Z: 106 ±1 m
X: 6872 930 Y: 2506 370
P: 6876 290 I: 3349 010

- Tutkijat: Jussila T 2003 inventointi
- Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 3,3 km kaakkoon, Laajan niemen kärkialueella pellossa, Kautunvuolteesta 880 m NE, Ylä-Kautun talosta 260 m itä-kaakkoon, Mökkitien eteläpuolella, tien kaarteesta (jossa risteää itärantaan menevä ura) 30 m länteen.
- Huomiot: MJR nro 508. Paikalla on ollut talo vielä 1790-luvulla. Kautun talo on perustettu 1547-61 aikavälillä. Talonpaikka on paikannettu isojakokartan perusteella. Paikalla on nyt siirtonurmiviljelmä, joka oli paikalla käytössä onneksi talon paikalta korjattu, joten koekuoppien tekeminen olisi mahdollista. Talonpaikka paikallistui koekuoppien perusteella koordinaattien kohdalle: 30 m mökkitien kaarteesta ja rantaan menevän tien risteyksestä länteen ja 12 m tieltä etelään. Tällä kohdalla oli koekuopissa kyntökerroksessa palanutta savea, tiilenpaloja ja rikkonaista kiveä, sekä kyntökerroksen alla n. 50 cm syvyyteen asti vahva nokimaa. Tästä kuopasta 20 m länteen ja 10 m etelään oli kyntökerroksen alapuolella puhdas hiekkamaa. Kyntökerroksessa oli tosin tiilenpaloja ym. asumisperäistä jätettä, kuten piin paloja, liitupiipun kappaleita, kangassinetin kappale ym. (löytöjä ei ole luetteloitu, ne on lähetetty Pirkanmaan maakuntamuseoon).
 Toinen löytökeskittymä oli (pintahavaintona) talon paikasta n. 40-50 m länteen ja lounaaseen, pari kvartsia, palanutta luuta ja piin paloja, mikä viittaa esihistorialliseen asuinpaikkaan.

Ote v. 2003 inventoinnin kartasta. Päälle piirretty vihreällä suunniteltu viemäri linja

RUOVESI 8 VANHA KAUTTU

Suunniteltu viemäriinjo kiertää kohteen lähimmillään rannan puolelta (muinainen vesijättö) jossa ei voi muinaisjäännöstä olla eikä siellä sellaista todettu. Viemäriinjo suunnitelma ei uhkaa muinaisjäännöstä

Mjtunnus: 1000006045
Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6873 351 E: 348 859 Z: 105 ±1 m
X: 6872 890 Y: 2506 330
P: 6876 230 I: 3348 970

Tutkijat: Jussila T 2002 inventointi

Löydöt: KM 34239:1, 3 g, 2 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2003, diar. 14.11.2003, pellost. :2, 1 g, 2 kpl, palanutta luuta, pellost. :3, 4 g, 3 kpl, pii-iskoksia, Harmaan ruskeaa piitä pellost.

Sijainti: Paikka sijaitsee Ruoveden kirkosta 3,3 km kaakkoon, Laajan niemen kärkialueella pellossa, Kautunvuolteesta 880 m NE, Ylä-Kautun talosta 240 m kaakkoon, Mökkitien eteläpuolella 50-60 m, tien kaarteesta (jossa risteää itärantaan menevä ura) 100 m lounaaseen. Kautun vanhan talonpaikan kupeessa, sen lounaispuolella.

Huomiot: MJR nro 503. Paikalla on pellossa havaittavissa matala ja loiva törmäke, joka lienee jääne muinaisranta-törmästä n. 105 m tasolla. Törmäkkeen ylärintuukses- sa oli siellä täällä piin paloja, jotka voivat kyllä liittyä Kautun vanhaan taloon ja si- ten ne ovat historiallisen ajan tulus- tai pyssypiitä. Samalla paikalla oli myös pari selvää kvartsi-iskosta, sekä palaneen luun murusia. Paikalla lienee ollut kivikauti- nen asuinpaikka, joka on jäänyt osin Kautun vanhan talon pihamaan alle ja myö- hemmän asutus- ja viljelytoiminnan runtelemaksi. Paikka on muutoin varsin sopi- va ja "tyypillinen" kivikautisen asuinpaikan sija. Täysin varma asiasta ei voi olla, koska löytömateriali on (kvartseja lukuun ottamatta) sellaista, joka voi viitata myös hist. ajan asutukseen.

Esitän että löytöalue yhdessä Kautun talonpaikan kanssa muodostaisi yhtenäisen muinaisjäännösalueen, joka voi olla kokonaisuudessaan historiallisen ajan jään- ne, mutta on hyvin mahdollista että alueella on limittäin sekä kivikautinen, että hist. ajan asuinpaikka.

Kartta edellisen kohteen yhteydessä.

RUOVESI 65 KAUTUNHARJU 2

Suunniteltu viemäriinjo kiertää tämän kohteen. Kohde helposti maastossa havaittavissa.

Mjtunnus: 1000006732
Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6873 886 E: 348 333
X: 6873 400 Y: 2505 780
P: 6876 770 I: 3348 440

Tutkijat: Jussila T 2003 inventointi
Huomiot: Kautunharjun itärinteellä, muinaisrantatörmän reunalla on ehjä soikea 5 x 6 m tervahauta. laskuoja on kaivettu törmän reunan läpi alarinteeseen. Hautaa kiertää matala maavalli.

Poutiainen 2012: Tervahaudan vieressä on lisäksi pieni hiilihauta.

Ks. yleiskartta

Hiilihaudan jäänne tervahaudan vieressä

Pitäjänkartta 1847

Aluetta kuvaava ote Ruoveden 1840-luvun pitäjänkartasta. Kartta on laadittu suurelta osin isoja-kokarttamateriaalin perusteella. Vanha tielinja paikannettu tämän kartan perusteella. Kartasta voi havaita, että alueella ei Kautun talon lisäksi ole muuta asutusta tai kartalta paikannettavia mahdollisia historiallisen ajan muinaisjäännöksiä.

